Tiedonhallintapäällikkö Jari Råman 16.01.2019 POL-2018-57743

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 241/2018 vp)

1 Lausuntopyyntö

Eduskunnan hallintovaliokunta on asiantuntija- ja lausuntopyynnössään 20.12.2018 (kuulemistilaisuus 17.1.2019 klo 11:45, asiassa HE 241/2018 vp) pyytänyt Poliisihallitukselta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 241/2018 vp).

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa, joka korvaisi voimassa olevan samannimisen lain. Laki täydentäisi Euroopan unionin yleistä tietosuoja-asetusta ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin yleistä täytäntöönpanolainsäädäntöä.

Voimassa olevan lain sääntely Rajavartiolaitoksen henkilörekistereistä ehdotetaan korvattavaksi säännöksillä Rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilötietojen käsittelytarkoituksista ja käsiteltävien henkilötietojen sisällöstä. Lisäksi laki sisältäisi säännöksiä kansallisesta ja kansainvälisestä tiedonvaihdosta, tietojen poistamisesta, rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta sekä eräistä rajoituksista rekisteröidyn oikeuksiin.

Esityksen tavoitteena on saattaa henkilötietojen käsittelyä Rajavartiolaitoksessa koskeva lainsäädäntö ajan tasalle. Sääntelyssä huomioitaisiin Euroopan unionin uudistunut tietosuojalainsäädäntö sekä kansalliset muutostarpeet. Tavoitteena on erityisesti selkeyttää ja yksinkertaistaa voimassa olevaa sääntelyä.

2 Lausunto

Ehdotukset ovat kannatettavia ja tarpeellisia. Viranomaisyhteistyön ja tiedonvaihdon kannalta on tärkeää, että Rajavartiolaitoksen henkilötietosäännökset pyritään saattamaan yhdenmukaisiksi erityisesti poliisin ja Tullin uudistettavina olevien vastaavien säännösten kanssa.

Yhdessä jo voimassa olevan rikosasioiden henkilötietolain (1054/2018) sekä yhtä aikaa valiokunnan käsiteltävänä olevien poliisin ja Tullin vastaavien henkilötietolakien kanssa nyt käsiteltävänä oleva esitys muodostaa yhtenäiset säännökset kaikille rikostorjuntaviranomaisille. Tämä

on omiaan yhtenäistämään käytäntöjä ja henkilötietojen käsittelysäännösten tulkintaa ja sitä kautta viranomaisten välistä yhteistyötä.

On kuitenkin syytä kiinnittää huomiota kahteen korjaustarpeeseen:

1. Rajavartiolaitoksen henkilötietolakiluonnoksen perusteella jää epäselväksi kenen rekisterinpidossa pääosa tällä hetkellä poliisin rekisterinpidossa olevista poliisiasiain tietojärjestelmän tiedoista (tuntomerkki-, kuulutus- ja turvallisuustiedot mukaan lukien) jatkossa olisivat. Esityksen 16 §:n mukaan Rajavartiolaitoksen esikunta on laissa tarkoitettujen henkilötietojen rekisterinpitäjä. Perustelujen (7 ja 9 §:ien yksityiskohtaisen perustelut) mukaan Rajavartiolaitos tallettaisi lähtökohtaisesti tuntomerkkitiedot, erityisesti sormenjälki- ja DNA-tiedot poliisin rekisterinpitoon.

Rekisterinpito vastuu olisi syytä selkiyttää pykälätasolla. Yksi vaihtoehto olisi täydentää esityksen 16 §:ää Tullin henkilötietolaki esitystä (HE 259/2018 vp) vastaavalla tavalla seuraavasti:

> Edellä 7 §:n 2 kohdassa ja 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen tuntomerkkitietojen osalta rekisterinpitäjästä säädetään erikseen.

Säännöksen perusteluissa todettaisiin tuntomerkkitietojen olevan poliisin rekisterinpidossa.

2. Lisäksi on esityksen 15 §:n teksti ei vastaa perusteluja. Säännöstekstin mukaan Rajavartiolaitos saa käsitellä 5—13 §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja lupaharkinnassa. Säännöksen perustelujen mukaan Rajavartiolaitos saisi käsitellä 5—7 ja 11—13 §:ssä tarkoitettuja tietoja lupaharkinnassa.

Säännös tulisi muuttaa perusteluissa esitettyyn muotoon ja lisätä siihen viittaus 10 §:ään (tietolähdetietojen käsittely), jolloin säännös vastaisi poliisin henkilötietolain vastaavia säännöksiä, eikä mahdollistaisi rikosten ennalta estämiseksi ja paljastamiseksi käsiteltävien henkilötietojen käsittelyä lupaharkinnassa sellaisenaan.